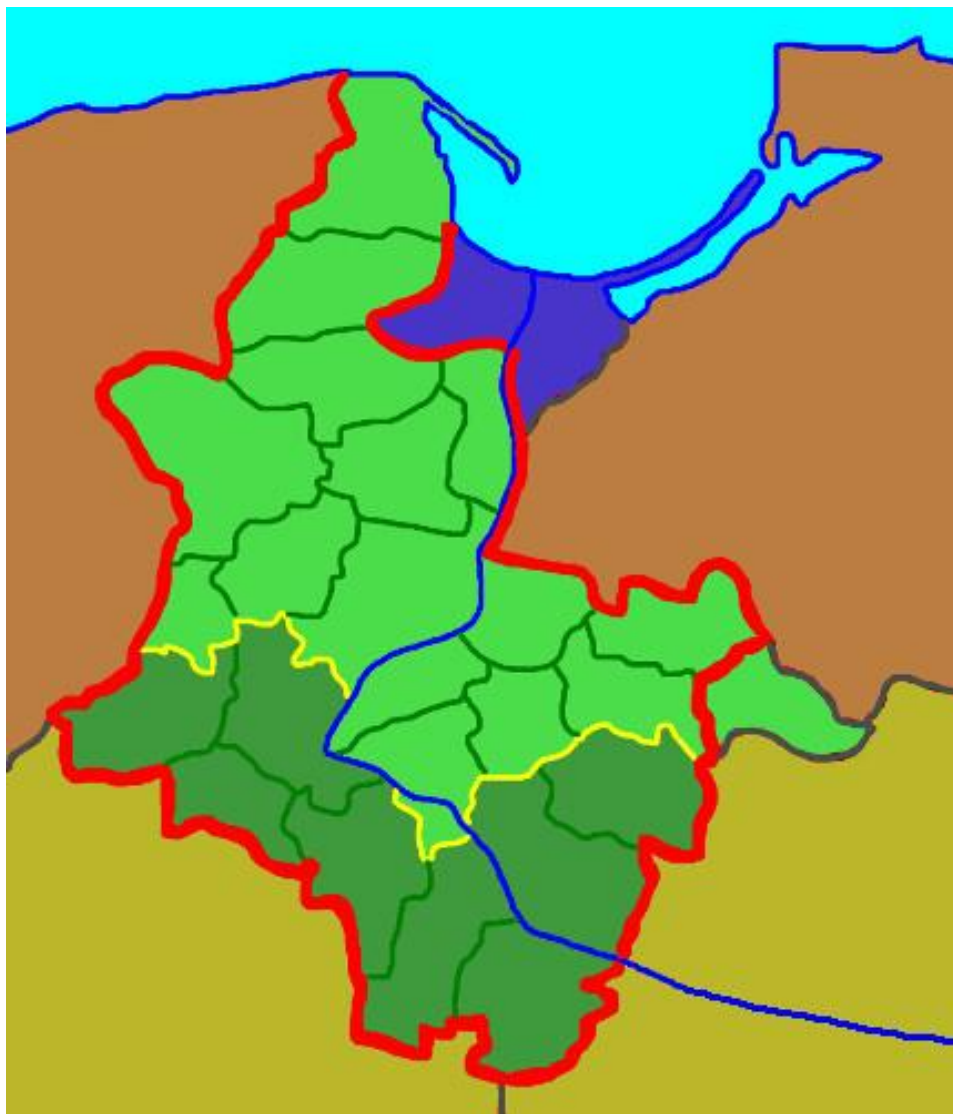

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA – KSIĄŻNICA KOPERNIKAŃSKA W TORUNIU

Bydgoszcz czy Toruń – przedwojenny spór o stolicę województwa

Opracowanie
Grzegorz Barecki
Dział Informacyjno-Bibliograficzny

1 kwietnia 1938 roku granice województwa pomorskiego powiększyły się w stosunku do granic administracyjnych określonych w 1920 roku.

Do województwa pomorskiego włączono wówczas 6 powiatów z województwa poznańskiego i 4 powiaty z województwa warszawskiego.

Częścią Wielkiego Pomorza stały się Bydgoszcz i Inowrocław.

Pomorski Urząd Wojewódzki – pierwotnie siedziba Szkoły Przemysłowej – dziś Collegium Maius Uniwersytetu Mikołaja Kopernika

Zanim doszło do utworzenia Wielkiego Pomorza region przeżył spór na temat stołeczności powiększonego województwa.

Toruń – dotychczasowa siedziba wojewody – był miastem mniejszym niż Bydgoszcz (największy ośrodek przemysłowy województwa).

Do stolicy województwa aspirowała również bardzo szybko rosnąca portowa Gdynia – w dłuższej perspektywie przewidywana na stolicę województwa.

W Toruniu najznamienitsi obywatele miasta utworzyli Komitet Obywatelski, którego nakładem w 1937 roku ukazało się opracowanie przedstawiające argumenty za kandydaturą Torunia.

Toruń w granicach Wielkiego Pomorza : kilka uwag w sprawie siedziby Władz Państwowych Województwa Pomorskiego, Toruń 1937

Oryginał: Książnica Kopernikańska w Toruniu

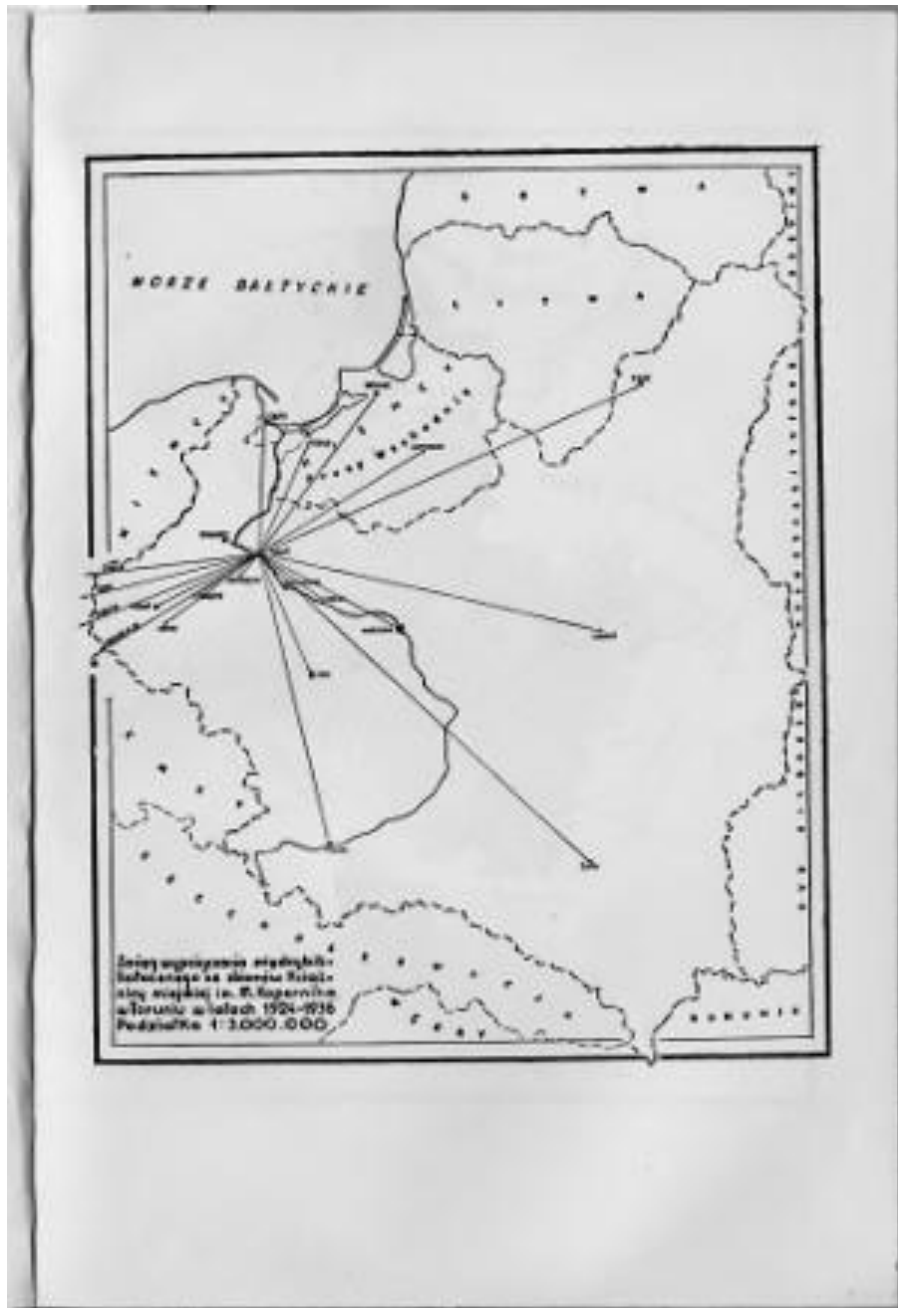
Sygnatura SIRr XXIII/8

Foto: Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa

<https://kpbc.umk.pl/dlibra/publication/52303/>

Torunianie przeprowadzili wszechstronną analizę uwzględniając mnóstwo czynników:

- argumenty Bydgoszczy
- stanowisko Torunia
- nabyte prawa Torunia
- względy historyczne i kulturalne
- rozróżnienie centrum administracyjnego i centrum przemysłowego
- względy handlowe i przemysłowe
- Gdynię i jej zaplecze
- położenie centralne
- komunikację i szlaki kolejowe
- szlaki wodne
- równomierny rozwój miast
- pomieszczenia dla urzędów państwowych w Bydgoszczy i Toruniu
- koszty wyżywienia
- stan finansowy Torunia
- opinię publiczną
- względy wojskowe

Dla naszej Biblioteki wielkim wyróżnieniem było powołanie się na argument, że Toruń jest siedzibą Książnicy Miejskiej im. Mikołaja Kopernika – największej biblioteki naukowej i publicznej na Pomorzu, która posiada największy na świecie zbiór druków polskich wydanych na Pomorzu.

Zasięg wypożyczeń międzybibliotecznych ze zbiorów Książnicy Miejskiej im. M. Kopernika w Toruniu w latach 1924-1936

Toruń w granicach Wielkiego Pomorza, Toruń 1937

Oryginał: Książnica Kopernikańska w Toruniu

Sygnatura SIRr XXIII/8

Foto: Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa

<https://kpbk.umk.pl/dlibra/publication/52303/>

Również w Bydgoszczy najznamienitsi obywatele miasta utworzyli Komitet Obywatelski, którego nakładem w 1937 roku ukazało się opracowanie przedstawiające argumenty za kandydaturą Bydgoszczy.

Pomorze czy Toruń? : o siedzibie władz wojewódzkich rozstrzygnąć musi interes całego Pomorza, Bydgoszcz 1937

Oryginał: Książnica Kopernikańska w Toruniu

Sygnatura SIRr XXIII/7

Foto: Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa

<https://kpbc.umk.pl/dlibra/publication/50643>

Autorzy opracowania przedstawili również wiele argumentów na korzyść Bydgoszczy:

- centrum geograficzne Pomorza (geograficzne i komunikacyjne)
- tętno życia (przemysłowego, handlowego, demograficznego, oświatowego, społecznego, sportowego)
- kultura i polskość Bydgoszczy (liczba Niemców w Bydgoszczy spadła od 1919 roku z 83% do 7,4%)
- Bydgoszcz jest gotowa, by stać się siedzibą władz wojewódzkich (mnóstwo budynków gotowych do przyjęcia urzędów i mieszkań dla urzędników)
- vox populi (Bydgoszcz już jest siedzibą wielu stowarzyszeń i urzędów pomorskich)

Pomorze czy Toruń? : o siedzibie władz wojewódzkich rozstrzygnąć musi interes całego Pomorza, Bydgoszcz 1937

Oryginał: Książnica Kopernikańska w Toruniu

Sygnatura SIRr XXIII/7

Foto: Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa

<https://kpbc.umk.pl/dlibra/publication/50643>